

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ АДАПТИВНО-РЕЗЕРВНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Адаптивно-резервна складова інфраструктурного потенціалу системи охорони здоров'я визначає її здатність мобілізувати резервні матеріально-технічні, просторові та технологічні ресурси для забезпечення безперервності медичної допомоги та відновлення після криз. Ефективність формування та використання адаптивно-резервної складової інфраструктурного потенціалу залежить від організаційно-управлінських механізмів, які мають передбачити формування та затвердження планів безперебійної діяльності; стандартизованих протоколів кризового реагування; планів підготовки персоналу до реагування в кризових умовах. Все це визначає методологічні положення державного управління.

Методологічною основою державного управління адаптивно-резервним потенціалом системи охорони здоров'я є функціональна спрямованість, яка характеризується *завданнями*, які пропонуємо сформулювати наступним чином:

- забезпечення готовності системи охорони здоров'я до надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру. Дане завдання характеризує здатність медичної системи оперативно реагувати на катастрофи, аварії, епідемії чи інші кризові події, які супроводжуються різким зростанням потреб у медичній допомозі та порушенням штатного режиму роботи закладів. Реалізація цього завдання ґрунтується на формуванні ресурсних резервів, мобілізації кадрів, підготовці інфраструктури до перевантажень, функціонуванні антикризових механізмів управління та координації, що забезпечує безперервність надання медичних послуг і захист населення в умовах надзвичайних загроз.

- формування механізмів мобілізації резервних ресурсів для екстреної медичної при кризових ситуаціях. Це передбачає здатність держави та медичних інституцій оперативно залучати фінансові, кадрові, матеріально-технічні й інфраструктурні резерви з метою забезпечення безперервного надання медичних послуг у разі надзвичайних подій, різкого зростання навантаження або порушення стандартного функціонування системи. Реалізація цього завдання забезпечує своєчасне реагування на загрози, підвищення стійкості охорони здоров'я та захист населення в умовах кризових викликів.

- забезпечення безперервного надання медичної допомоги населенню при штатних та кризових умовах. Зміст завдання полягає у здатності медичної системи підтримувати стабільне функціонування, доступність і своєчасність послуг незалежно від зовнішніх загроз, надзвичайних ситуацій чи ресурсних обмежень. Реалізація цього завдання передбачає наявність фінансових і кадрових резервів, готовність інфраструктури до перевантажень, ефективні механізми кризового управління та координації, що забезпечує збереження медичної безпеки населення й стійкість державної політики у сфері охорони здоров'я.

- забезпечення фінансової стійкості системи охорони здоров'я в умовах економічних криз та інших загроз економічній безпеці. Реалізація завдання дозволить забезпечити здатність держави підтримувати стабільне фінансування медичних послуг, зберігати платоспроможність закладів охорони здоров'я та гарантувати доступність допомоги населенню навіть за умов бюджетних обмежень, інфляційних процесів чи фінансової нестабільності. Реалізація цього завдання передбачає формування механізмів екстреного фінансування, бюджетної гнучкості, резервних фондів та залучення додаткових ресурсів, що забезпечує безперервність функціонування системи й підвищує її стійкість до кризових впливів.

- посилення кадрової мобілізаційної спроможності та готовності до кризових умов. Завдання характеризує здатність держави та медичних інституцій оперативно залучати додатковий персонал, компенсувати дефіцит

кадрів і забезпечувати безперервність надання медичної допомоги в умовах надзвичайних ситуацій, пандемій, воєнних дій чи інших кризових викликів. Реалізація цього завдання передбачає формування кадрового резерву, механізмів мобілізації та перерозподілу працівників, програм перепідготовки й мотиваційної підтримки, що сприяє підвищенню стійкості системи охорони здоров'я та її здатності ефективно функціонувати в екстремальних умовах.

- забезпечення інфраструктурної готовності та резервних потужностей. Зміст полягає у здатності медичної інфраструктури функціонувати безперервно та ефективно в умовах кризових ситуацій, надзвичайних подій чи різкого зростання потреб у медичній допомозі. Реалізація цього завдання передбачає створення резервних ліжкових фондів, мобільних госпіталів, запасів медикаментів і обладнання, модернізацію закладів охорони здоров'я та забезпечення їх автономного функціонування, що сприяє підвищенню стійкості системи й гарантуванню доступності медичних послуг населенню навіть у екстремальних умовах.

- впровадження інноваційних та цифрових механізмів адаптації системи охорони здоров'я до криз. Характеризує здатність медичної інфраструктури функціонувати безперервно та ефективно в умовах кризових ситуацій, надзвичайних подій чи різкого зростання потреб у медичній допомозі. Реалізація цього завдання передбачає створення резервних ліжкових фондів, мобільних госпіталів, запасів медикаментів і обладнання, модернізацію закладів охорони здоров'я та забезпечення їх автономного функціонування, що сприяє підвищенню стійкості системи й гарантуванню доступності медичних послуг населенню навіть у екстремальних умовах.

- формування правових та організаційних інструментів управління ризиками. Забезпечення нормативно врегульованих і інституційно скоординованих механізмів попередження, мінімізації та подолання кризових загроз у сфері медичного забезпечення. Реалізація цього завдання передбачає розробку законодавчих актів, протоколів реагування, стратегічних планів, систем моніторингу та міжвідомчої координації, що дозволяє державі своєчасно і ефективно управляти ризиками, підтримувати

стійкість системи та гарантувати безперервність надання медичних послуг населенню в умовах нестабільності.

- запровадження інструментів прогнозування загроз для системи охорони здоров'я. Характеризує здатність держави та медичних інституцій своєчасно виявляти потенційні ризики, оцінювати їх вплив і формувати превентивні управлінські рішення для запобігання кризовим ситуаціям. Реалізація цього завдання передбачає розвиток систем епідеміологічного нагляду, аналітичного моніторингу, сценарного планування, цифрових платформ раннього попередження та стратегічного прогнозування, що сприяє підвищенню готовності системи охорони здоров'я до надзвичайних викликів і забезпеченню її стійкого функціонування.

- впровадження інноваційних підходів до енергетичної та ресурсної автономії ЗОЗ. Полягає у забезпеченні здатності медичних установ безперервно функціонувати в умовах кризових ситуацій, перебоїв енергопостачання, техногенних загроз чи воєнних дій. Реалізація цього завдання передбачає використання альтернативних джерел енергії, резервних систем живлення, автономних водо- та теплопостачальних рішень, створення запасів критичних ресурсів і модернізацію інфраструктури, що підвищує стійкість закладів охорони здоров'я та гарантує надання медичної допомоги населенню навіть за умов порушення базових життєзабезпечувальних систем.

- забезпечення соціальної стабільності та довіри населення до системи охорони здоров'я. Полягає у формуванні суспільної підтримки державної медичної політики, підвищенні легітимності управлінських рішень і готовності громадян до виконання кризових заходів у сфері охорони здоров'я. Реалізація цього завдання передбачає ефективну комунікацію ризиків, прозорість управління ресурсами, участь громадськості, психологічну підтримку населення та забезпечення справедливого доступу до медичних послуг, що сприяє зміцненню соціальної згуртованості,

резильєнтності системи та її стійкому функціонуванню в умовах надзвичайних викликів.

- формування механізмів після кризового відновлення та модернізації системи охорони здоров'я. Полягає у забезпеченні здатності системи відновлювати функціонування після надзвичайних ситуацій, усувати наслідки кризових впливів та переходити до нового етапу розвитку на основі накопиченого досвіду. Реалізація цього завдання передбачає реконструкцію та модернізацію медичної інфраструктури, удосконалення управлінських моделей, оновлення ресурсного забезпечення, впровадження інноваційних технологій і підвищення стійкості системи до майбутніх загроз, що сприяє довгостроковому зміцненню медичної безпеки та ефективності державної політики у сфері охорони здоров'я.